

POSTANOWIENIE

Dnia 28 lutego 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa J. S.
przeciwko J. K.
o ustalenie nieważności umowy,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 28 lutego 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 3 marca 2016 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 3.600 (trzy tysiące sześćset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym;**
- 3) odmawia przyznania adwokatowi P. J. kosztów pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w postępowaniu przed Sądem Najwyższym.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, iż wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Zagadnienie ma cechować się istotnością, czyli być doniosłe z uwagi na rangę zawierającego się w nim problemu prawnego oraz jego znaczenie wykraczające poza potrzeby rozstrzygnięcia sprawy, w której wniesiono skargę. Nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia. (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151). Nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy w danej kwestii wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu

(por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 lipca 2015 r., I CSK 976/14, nie publ.).

Zdaniem skarżącej w sprawie, w której wniesiono skargę występują istotne zagadnienia prawne sprowadzające się do konieczności rozważenia, „czy zaniechanie przez sąd meriti zbadania z urzędu zarzutu nieważności czynności prawnej, jako materialnoprawnej podstawy żądania, mogącej skutkować uznaniem tejże czynności za nieważną z mocy prawa ze względu na naruszenie zasad współżycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.) stanowi nierozpoznanie istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c.” oraz „czy z art. 274 § 1 k.p.c. wynika obowiązek sądu przymusowego doprowadzenia świadka uporczywie nie stawiającego się na rozprawę i utrudniającego postępowanie, w sytuacji, gdy w stanie faktycznym sprawy istnieją dwie prezentowane przez świadków i wzajemnie wykluczające się wersje wydarzeń dotyczące okoliczności mających dla sprawy kluczowe znaczenie, a świadek niestawający może posiadać informacje mogące wątpliwości usunąć”.

Zagadnienia prawne sformułowane przez skarżącą nie spełniają wyżej sprecyzowanych w judykaturze Sądu Najwyższego wymagań. Skarżąca nie przytoczyła ani nie uzasadniła takich argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych. Nie przedstawiła wyводу zawierającego szczegółową argumentację prawną przekonującą o istnieniu rozbieżnych ocen prawnych przedstawionych zagadnień. Jednak przede wszystkim zagadnienia te nie pozostają w bezpośrednim związku z rozstrzygnięciem sprawy, w której wniesiono skargę, jako sformułowane bez uwzględnienia zasady związania Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 393³ § 3 i 393¹³ § 2 k.p.c.) oraz możliwością kwestionowania w podstawach skargi wyłącznie naruszeń prawa materialnego i procesowego dokonanych przez sąd drugiej instancji, z uwzględnieniem zasady związania tego Sądu zarzutami proceduralnymi podniesionymi w apelacji (art. 378 § 1 k.p.c.).

Zagadnienie prawne dotyczące zasad stosowania przymusowego sprowadzenia świadka (art. 274 § 1 k.p.c.) dotyczy dowodu z zeznań świadka E. P. zgłoszonego przed sądem pierwszej instancji (k. 6). Skarżąca w piśmie z dnia 6 lutego 2014 r. sama wniosła o zaniechanie kolejnych prób przesłuchania tego

świadka, wskazując, iż istnieje duże prawdopodobieństwo, że czynność ta nie będzie mogła zostać zrealizowana i domagała się jedynie przeprowadzenia dowodu z nagrania rozmowy przeprowadzonej z świadkiem na załączonej do pisma płycie CD (k. 538 - 559). Wniosek ten został przez Sąd Okręgowy uwzględniony (k. 669), a zarzuty apelacji wiązały się jedynie z uznaniem przez Sąd tego dowodu za niewiarygodny (k. 698 *verte* – 699), a nie dotyczyły niewykorzystania przez Sąd instrumentów procesowych zapewniających stawienictwo świadka. Zagadnienie prawne prezentowane przez skarżącą dotyczy, zatem nie tylko czynności Sądu pierwszej instancji, ale dodatkowo takich czynności, które zostały dokonane za jej aprobatą i nie zostały zakwestionowane w apelacji.

Natomiast zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, o nierozpoznaniu istoty sprawy można mówić wówczas, gdy sąd nie odniósł się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania, albo merytorycznych zarzutów strony, uznając bezzasadnie, że nie jest to konieczne z uwagi na istnienie przesłanek materialnoprawnych lub procesowych unicestwiających roszczenie (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2015 r., V CZ 16/15, nie publ. oraz z dnia 26 czerwca 2015 r., I CZ 45/15, nie publ. i orzeczenia w nich przywołane). Nie ma, zatem potrzeby kolejnej wypowiedzi Sądu Najwyższego w tym przedmiocie.

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej *prima facie*, bez konieczności głębszej analizy, sprzeczności orzeczenia z zasadniczymi i nie podlegającymi różnej wykładni przepisami albo jego wydania w wyniku oczywiście błędnej, widocznej bez głębszej analizy prawniczej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa. Natomiast skarżący przedstawiając, jako okoliczność uzasadniającą rozpoznanie skargi kasacyjnej „oczywiste naruszenie prawa” powinien wykazać kwalifikowany charakter tego naruszenia (por. m. in.: postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100, z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49).

Skonfrontowanie rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji z uzasadnieniem wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala na stwierdzenie, by skarga kasacyjna była oczywiście uzasadniona w wyżej wskazanym rozumieniu. Skarżąca przesłanki oczywistej zasadności upatruje w nierozpoznaniu przez Sąd drugiej Instancji istoty sprawy, przez nierozważenie możliwości stwierdzenia nieważności umowy darowizny na podstawie art. 58 § 2 k.c. Jeżeli uzasadnienie wniosku w zakresie oczywistej zasadności skargi należy odnieść do pierwszego z prezentowanych zagadnień prawnych to, nie jest możliwe jednoczesne wykazywanie, że w sprawie istnieje zagadnienie prawne dotyczące wykładni określonych przepisów prawa i że skarga oparta na naruszeniu tych przepisów jest oczywiście uzasadniona. Albo jest tak, że wykładnia danych przepisów jest prosta i w związku z tym, ich naruszenie jest oczywiste, albo tak, że wykładnia ta rodzi istotne zagadnienie prawne, wobec czego naruszenie przepisów nie może być oczywiste (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, nie publ. i z dnia 26 listopada 2013 r., I UK 291/13, nie publ.). Ponadto z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wynika, iż skarżąca oczekuje w istocie od Sądu Najwyższego oceny podstaw skargi w ramach instytucji „przedsądu”, co jest niedopuszczalne. W tym kontekście dostrzeżenia wymaga, iż skarżąca w toku postępowania przez Sądami obu instancji była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, który jednoznacznie sformułował podstawę faktyczną żądania pozwu, jako dotyczącą stwierdzenia nieważności umowy darowizny wobec złożenia oświadczenia woli przez darczyńcę w stanie, o którym mowa w art. 82 k.c. Natomiast zapoznanie się z argumentacją wniosku nie pozwala na stwierdzenie, by doszło do widocznego od razu, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez głębszych analiz, kwalifikowanego naruszenia prawa, w wyniku, którego, zapadł wyrok oczywiście wadliwy.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6

rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800), nie znajdując podstaw do stosowania art. 102 k.p.c.

Wniosek adwokata P. J. o przyznanie kosztów pomocy prawnej udzielonej skarżącej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym podlegał oddaleniu, bowiem wbrew treści § 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2015 r., poz. 1801) nie zawarto w nim oświadczenia, że koszty te nie zostały opłacone w całości lub części.

aj

l.n